קיצור שלחן ערוך — הלכות קריאת שמע

הַתְחָלַת זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, הוּא כְּמוֹ זְמַן תְּפִלִּין, וְנִמְשָׁךְ זְמַנָּהּ עַד רְבִיעִית הַיּוֹם, בֵּין שֶׁהַיּוֹם אָרֹךְ בֵּין שֶׁהוּא קָצָר, וְנֶחְשָׁב הַיּוֹם מִן עֲלוֹת עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, וּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר לִקְרֹת כַּוָּתִיקִים, (הַמְחַבְּבִים אֶת הַמִּצְוֹת) שֶׁהָיוּ מְכַוְּנִים לִקְרֹאתָהּ מְעַט קוֹדֶם הַנֵּץ הַחַמָּה כְּדֵי שֶׁיְּסַיְּמוּ קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ עִם הַנֵּץ הַחַמָּה, וְיִסְמֹךְ לָהּ הַתְּפִלָּה, וּמִי שֶׁיּוּכַל לְכַוֵּן לַעֲשׂוֹת כֵּן שָׂכָרוֹ מְרֻבֶּה מְאֹד, וְעַל כָּל פָּנִים צְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד, שֶׁלֹּא לְאַחֵר הַזְּמַן מֵרְבִיעִית הַיּוֹם, וּבִפְרָט בִּימוֹת הַקַּיִץ, כְּשֶׁהַיּוֹם אָרֹךְ בְּמִדְינָתֵנוּ, לְפְעָמִים סוֹף הַזְּמַן הוּא קוֹדֶם "זִיבֶּען אוּהֶר", וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם עָבַר הַזְּמָן, מֻתָּר לִקְרֹת קְרִיאַת שְׁמַע עִם בִּרְכוֹתֶיהָ עַד שְׁלִישׁ הַיּוֹם, אֲבָל לְאַחַר שְׁלִישׁ הַיּוֹם, אָסוּר לוֹמַר הַבְּרָכוֹת אֶלָּא אוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע לְבַד וַאֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם (וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּגַם הַבְּרָכוֹת יָכוֹל לוֹמַר כָּל הַיּוֹם פר"ח). (נ"ח).

מֻתָּר לִקְרֹת קְרִיאַת שְׁמַע, בֵּין יוֹשֵׁב בֵּין עוֹמֵד, וְאִם הָיָה יוֹשֵׁב אָסוּר לְהַחְמִיר וְלַעֲמֹד, אֲבָל אָסוּר לִקְרֹת כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב, וְאִם הוּא שׁוֹכֵב כְּבָר יַטֶּה אֶת עַצְמוֹ עַל צִדּוֹ מַמָּשׁ וְיִקְרָא, וְאִם הוּא חוֹלֶה קְצָת וְקָשֶׁה לוֹ לִשְׁכַּב עַל צִדּוֹ מַמָּשׁ, מִכָּל מָקוֹם מְחֻיָּב לְהַטּוֹת אֶת עַצְמוֹ קְצָת עַל צִדּוֹ. (ס"ג).

קוֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל, יְכַוֵּן לָצֵאת מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁצִּוָּנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְאָמְרוֹ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְכַוֵּן אֶת הַפְּרוּשׁ: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, כִּי ה' שֶׁהוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא ה' אֶחָד, יָחִיד וּמְיֻחָד בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְיַאֲרִיךְ "בַּחֵי"ת" שֶׁל אֶחָד, כְּדֵי שֶׁיַּמְלִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וּבַדָּלֶת יַאֲרִיךְ קְצָת גַּם כֵּן שִׁעוּר, שֶׁיַּחְשֹׁב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא יָחִיד בְּעוֹלָמוֹ וּמוֹשֵׁל בְּד' רוּחוֹת הָעוֹלָם וְלֹא יַאֲרִיךְ יוֹתֵר מִשִּׁעוּר זֶה, וִידַקְדֵּק שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל קְרִיאַת הַתֵּבָה אֶחָד עַל יְדֵי מַה שֶּׁמַּאֲרִיךְ בּוֹ קְצָת, כִּי קְצָת מֵהַהֲמוֹן עָם מְקַלְקְלִין, יֵשׁ אוֹמְרִים "אֶחָאד", וְיֵשׁ אוֹמְרִים "אֶחָדַע" וּמוּטָב שֶׁלֹּא לְהַאֲרִיךְ מִלְּהַאֲרִיךְ וּלְקַלְקֵל. נוֹהֲגִין לוֹמַר "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" בְּקוֹל רָם לְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, וּמְשִׁימִין יַד יָמִין עַל הָעֵינַיִם, לְאַחַר שֶׁאוֹמְרִים אֶחָד, שׁוֹהִין קְצָת וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בְּלַחַשׁ (חוּץ מִבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים) וּצְרִיכִין לְכַוֵּן בּוֹ גַּם כֵּן פְּרוּשׁ הַמִּלּוֹת.

שׁוֹהֶה מְעַט וְאוֹמֵר וְאָהַבְתָּ וְגוֹ', וְכֵן בֵּין פָּרָשָׁה זוֹ לְפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ יַפְסִיק מְעַט, וְכֵן קוֹדֶם וַיֹּאמֶר, יַפְסִיק מְעַט, וִיכַוֵּן בפ' וַיֹּאמֶר, לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם. (סִימָן א וּבְחַיֵּי אָדָם)

צָרִיךְ לִקְרֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּדִקְדּוּק גָּדוֹל מִתּוֹךְ סִדּוּר מְדֻיָּק הֵיטֵב, וְיַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו מַה שֶּׁהוּא מוֹצִיא מִפִּיו, וְיַשְׁגִּיחַ שֶׁלֹּא יֹאמַר דָּגוּשׁ בִּמְקוֹם רָפֶה, אוֹ רָפֶה בִּמְקוֹם דָּגוּשׁ, וְיַפְסִיק קְצָת בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּרְשַׁם קָו כָּזֶה ו. וְגַם בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּכָל זֶה, וְיַטְעִים יָפֶה הָעַיִן שֶׁל תֵּבַת נִשְׁבַּע, שֶׁלֹּא יְהֵא נִשְׁמָע כְּאִלּוּ אָמַר נִשְׁבַּה "בְּה"א", וְכֵן בְּזַי"ן שֶׁל תִּזְכְּרוּ, וְשֶׁל וּזְכַרְתֶּם, יְדַקְדֵּק הֵיטֵב שֶׁלֹּא יְהֵא נִשְׁמָע כְּאִלּוּ אָמַר "בְּשִׁי"ן". (ס"א ס"ב).

הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, לֹא יִרְמֹז בְּעֵינָיו, וְלֹא יִקְרֹץ בִּשְׂפָתָיו, וְלֹא יַרְאֶה בְּאֶצְבְּעוֹתָיו, אַךְ לְצֹרֶךְ מִצְוָה מֻתָּר לִרְמֹז בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה. (ס"ג)

קוֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע כְּשֶׁאוֹמֵר וַהֲבִיאֵנוּ וְכוּ' נוֹטֵל אֶת הַצִּיצִית בְּיָדוֹ, וְאוֹחֲזָן בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע בְּיַד שְׂמֹאל בֵּין קְמִיצָה לְזֶרֶת כְּנֶגֶד לִבּוֹ, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְוַיֹּאמֶר שֶׁהִיא פָּרָשַׁת צִיצִית, אוֹחֲזָן גַּם בִּימִינוֹ, וּכְשֶׁאוֹמֵר וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ, נוֹתְנָם עַל הָעֵינַיִם, וּמְסַתֵּכֵל בָּהֶם וְנוֹשְׁקָן. וְנוֹהֲגִין שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁאוֹמֵר תֵּבַת צִיצִית, נוֹשְׁקָן, וְאוֹחֲזָן עַד וְנֶחְמָדִים לָעַד, שֶׁאָז נוֹשְׁקָן וּמַנִּיחָן מִיָּדָיו. (ס"ד).

בְּאָמְרוֹ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם, יֹאמַר מִיָּד גַּם תֵּבַת אֱמֶת, שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶם, וְגַם הַשְׁלִיחַ צִבּוּר אוֹמֵר כֵּן וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת וְיַצִּיב כָּל אֶחָד לִשְׁמֹעַ ג' תֵּבוֹת אֵלּוּ מִפִּי הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, כִּי בְּאֵלּוּ ג' תֵּבוֹת, נִשְׁלְמוּ רמ"ח תֵּבוֹת בִּקְרִיאַת שְׁמַע, כְּנֶגֶד רמ"ח אֲבָרִים שֶׁבָּאָדָם, וּמַתְחִילִין אַחַר כָּךְ וַיַּצִּיב. אֲבָל אָסוּר לוֹמַר עוֹד הַפַּעַם אֱמֶת וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בִּיחִידוּת, יֹאמַר קוֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע, אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן. לְהַשְׁלִים בְּג' תֵּבוֹת אֵלּוּ מִנְיַן רמ"ח. ()

אִם הִפְסִיק בְּאֶמְצַע קְרִיאַת שְׁמַע (דְּהַיְנוּ מִן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל עַד עַל הָאָרֶץ) מֵחֲמַת אֹנֶס, שֶׁהָיָה מֻכְרָח לְהַפְסִיק, כְּגוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לָצֵאת לַעֲשׂוֹת צָרְכָיו, אוֹ שֶׁנִּמְצָא צוֹאָה בַּבַּיִת, אִם שָׁהָה מֻשָּׁךְ זְמַן, שֶׁהָיָה הוּא יָכוֹל לוֹמַר כָּל קְרִיאַת שְׁמַע, צָרִיךְ לַחְזוֹר לִתְחִלַּת קְרִיאַת שְׁמַע. (סִימָן ס"ה ובפרמ"ג)

קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְנִכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמָצָא צִבּוּר שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע, צָרִיךְ לִקְרֹת עִמָּהֶם כָּל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם עִם חֲבֵרָיו, וִיקַבֵּל שָׂכָר כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וְהוּא הַדִּין אִם הוּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְאוֹמֵר דִּבְרֵי תַּחֲנוּנִים, אוֹ פְּסוּקִים בְּמָקוֹם שֶׁרַשַּׁאי לְהַפְסִיק (וְאִם עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי נִתְבָּאֵר לְעֵיל) וְאִם הוּא עֲדַיִן לֹא קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע, קוֹרֵא גַּם כֵּן עִם הַצִּבּוּר, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיִּתְכַּוֵּן שֶׁלֹּא לָצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּקְרָא אַחַר כָּךְ עִם הַבְּרָכוֹת, וְכֵן שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁהַצִּבּוּר אוֹמְרִים, כְּגוֹן תְּהִלָּה לְדָוִד, וְעָלֵינוּ, וְכַדּוֹמֶה וַאֲפִלּוּ פִּיּוּטִים אוֹמֵר עִמָּהֶם, וְאַל יִפְרֹשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן הַצִּבּוּר.